

...ГНУТКАСЦЬ, МАБІЛЬНАСЦЬ

(Заканчэнне.)

Пачатак на 1-й стар.)

Ад нашай краіны ў праекце прымаюць удзел Белдзяржуніверсітэт, БДЭУ, Брэсцкі дзяржаўны ўніверсітэт, Беларускае дзяржаўнае педагогічнае ўніверсітэт, Гродзенскі дзяржаўны аграрны ўніверсітэт, Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Францыска Скарыны, Полацкі дзяржаўны ўніверсітэт, Гродзенскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Янкі Купалы, Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь і Рэспубліканскі інстытут вышэйшай школы.

Мэта праекта FOSTERC — рэалізацыя кампетэнтнага падыходу ў вышэйшай адукацыі і паглыбленне сувязі з арганізацыямі — заказчыкамі кадраў. Нядаўна ў Мінску прайшоў міжнародны семінар, на якім якраз і абмяркоўваліся гэтыя праблемы.

Усе эксперты пагаджаюцца, што адукацыя, арыентаваная толькі на атрыманне ведаў, — учарашні дзень. У свеце, які імкліва змяняецца, сістэма адукацыі павінна фарміраваць такія новыя якасці ў выпускнікі, які ініцыятыўнасць, інавацыйнасць, мабільнасць, гнуткасць, дынамізм і канструктыўнасць. Будучы прафесіянал павінен імкнуцца да самаадукацыі на працягу ўсяго жыцця, валодаць новымі тэхналогіямі і разумець магчымасці іх карыстання, умець прымаць самастойныя рашэнні, хутка адаптавацца ў сацыяльнай і прафесійнай сферы, працаваць у камандзе, быць гатовым да перагрук, стрэсавых сітуацый і умець хутка з іх выходзіць. Натуральна, што выхаванне такой сацыяльна і прафесійна актыўнай асобы патрабуе ад педагогаў вышэйшай школы прымянення цалкам новых метадаў, прыёмаў і формаў работы. Каб сфарміраваць кампетэнтнага ва ўсіх

патэнцыйна значных сферах прафесійнай адукацыі выпускнікі, трэба выкарыстоўваць актыўныя метады навучання, тэхналогіі, якія развіваюць перш за ўсё пазнавальную, камунікатыўную і асобасную актыўнасць цяперашніх студэнтаў.

Адукацыя з арыентацыяй на рынак

Кампетэнтнасны падыход да навучання студэнтаў змяняе сучасныя адукацыйныя мэты. Вышэйшая адукацыя на постсавецкай прасторы традыцыйна грунтавалася на фундаментальнасці ведаў і падрыхтоўцы спецыялістаў шырокага профілю, што калісьці вядзецца яе перавагай. Але сёння рынак усё больш актыўна патрабуе практыкаарыентаваныя кадры.

З 2013 года ў Беларускай вышэйшай школе дзейнічаюць адукацыйныя стандарты трэцяга пакалення, але ўжо сёння вядзецца работа над наступным пакаленнем стандартаў 3+.

— Новыя стандарты будучы уведзены ў прававое поле разам з новым Кодэксам аб адукацыі, — тлумачыць **прарэктар па навукова-метадычнай рабоце Рэспубліканскага інстытута вышэйшай школы Ігар Цітовіч**. — Выходзячы з расійскага і еўрапейскага досведу, можна сцвярджаць, што кампетэнтнасны падыход у адукацыі будзе рэалізаваны ў поўнай меры толькі пры цеснай узаемадзейнасці ўстаноў адукацыі з заказчыкамі кадраў, у тым ліку і з прадстаўнікамі бізнес-супольнасці. Менавіта работадаўцы павінны фармуляваць тыя кампетэнцыі, якія патрабуюцца спецыялістам заўтрашняга дня, з прыцэлам на будучыню, а не быць прос-

та пасіўнымі спажыўцамі вынікаў працы вышэйшай школы. Для прафесійнай экспертызы адукацыйных стандартаў быў створаны спецыяльны партал <http://edustandart.by>, дзе размяшчаюцца стандарты пакалення 3+ для бакалаўрыяту і магістратуры. І ўсе зацікаўленыя, у тым ліку і работадаўцы, могуць пакінуць там свае прапановы, пажаданні і думкі. Шчыра кажучы, нам бы хацелася больш актыўнага дыялогу з імі.

Адукацыйныя стандарты ўстанаўліваюць патрабаванні да зместу прафесійнай дзейнасці спецыяліста з вышэйшай адукацыяй, зместу адукацыйных праграм, формаў і тэрмінаў атрымання вышэйшай адукацыі, арганізацыі адукацыйнага працэсу, максімальнага аб'ёму вучэбнай нагрузкі на студэнтаў, узроўню падрыхтоўкі выпускнікоў і выніковай атэстацыі. Пры распрацоўцы адукацыйных стандартаў 3+ ставіцца таксама задача сфармуляваць кампетэнцыі для бакалаўраў і магістраў: універсальныя — для ўсіх, базавыя прафесійныя — для бакалаўраў, паглыбленыя прафесійныя — для магістраў і спецыялізаваныя. Спецыялізаваныя кампетэнцыі будучы вызначаюцца ўстановамі вышэйшай адукацыі з улікам патрабаванняў рынку працы, кансультацый з аб'яднаннямі работадаўцаў, з улікам міжнароднага досведу і прыцягнення іншых крыніц. Галоўная задача адукацыйных стандартаў 3+ — забяспечыць сувязь з рынкам працы і аперацыйна рэагаваць на яго запыты.

Кодэкс і новыя падыходы

Па словах **начальніка ўпраўлення вышэйшай школы Міністэрства адукацыі Сяргея КАСПЯРОВІЧА**,

асноўныя прынцыпы Балонскага працэсу і «дарожнай карты» знайшлі адлюстраванне ў праекце Кодэкса аб адукацыі. У прыватнасці, у новай яго рэдакцыі будзе замацавана шматступеньчатасць вышэйшай школы, а таксама магчымасць для арганізацыі новых формаў адукацыйнага працэсу, такіх як дыстанцыйнае навучанне (зараз яно існуе толькі як адна з формаў завочнага навучання, а не як самастойная форма) і сеткавае ўзаемадзеянне. У прыватнасці, сеткавае ўзаемадзеянне дазволіць розным установам адукацыі і іншым арганізацыям ажыццяўляць сумесную падрыхтоўку спецыялістаў з вышэйшай адукацыяй як у рамках двайных дыпламаў, так і ў рамках адукацыйных кластараў, прадстаўленых рознымі арганізацыямі. Акрамя таго, прадугледжваецца істотнае пашырэнне акадэмічнай аўтаномнасці ВНУ за кошт пераходу ад тыповай вучэбна-праграмачнай дакументацыі да прыкладнай.

— Увогуле ў кодэксе закладваецца модульны падыход да зместу адукацыйных праграм (аб'яднанне дысцыплін у модулі. — **Аўт.**). Будзе замацавана сістэма заліковых адзінак, якая дазволіць у будучыні больш эфектыўна рэалізоўваць інтэграваныя праграмы і сеткавую падрыхтоўку, прычым не толькі ў рамках Беларусі, але і з замежнымі партнёрамі, што павысіць мабільнасць студэнтаў. Будзе пашырана практыка выбару студэнтам вучэбных дысцыплін. Частка паўнамоцтваў, звязаных з фарміраваннем адукацыйных праграм, перадаецца на ўзровень універсітэтаў, — звяртае ўвагу Ігар Цітовіч.

Абавязковы кампанент, зафіксаваны на ўзроўні адукацыйнага стандарту, будзе

Фота Надзеі БУЖАК.

складаць у адукацыйных праграмах бакалаўрыята да 50 працэнтаў. Астатнія 50 працэнтаў зместу будучы фарміраваць непасрэдна ВНУ з улікам тых задач, якія яны вырашаюць ва ўзаемадзеянні з заказчыкамі кадраў. А ў магістарскіх адукацыйных праграмах на ўзроўні стандарту будзе фіксавацца і ўвогуле толькі 30 працэнтаў іх нападнення, а 70% — аддаецца ВНУ.

Не сакрэт, што сёння ў навучальным працэсе ў вышэйшай школе дамінуе лекцыйная форма заняткаў, што зусім не спрыяе фарміраванню ў студэнтаў прафесійных кампетэнцый. Навучанне павінна быць больш практыкаарыентаваным, гэта канстатуе ўсе спецыялісты. Да таго ж пры атэстацыі студэнтаў пакуль што пераважае праверка акадэмічных ведаў, а не дыягностыка сфарміраваных кампетэнцый. Сур'ёзнай праблемай застаецца і нявы-

значнасць статусу магістра на рынку працы. Бакалаўрыят фактычна зойме месца цяперашняй I ступені вышэйшай школы, добра зразумелай наймальнікам. Таму пазнавальнасць дыпламаў бакалаўраў у будучыні забяспечана, чаго не скажаш пра дыпламы магістраў...

Цяпер у беларускіх ВНУ — занадта шырокі спектр спецыяльнасцяў і спецыялізацый: на першай ступені — каля 400 і больш як тысяча спецыялізацый і больш як 300 спецыяльнасцяў прапануюць у магістратуры. Натуральна, што прафесійна-кваліфікацыйная структура вышэйшай адукацыі павінна быць аптымізаваная. Таму актыўна вядзецца работа над новым Класіфікатарам спецыяльнасцяў і кваліфікацый і адначасова — над стварэннем Нацыянальнай сістэмы кваліфікацый.

Надзея **НИКАЛАЕВА**, nikalaeva@zviazda.by

■ Прававая гасцёўня

МАЁМАСЦЬ У СПАДЧЫНУ ЦІ ПАДАРУНАК

— *Я жыву ў трохпакаёвай кватэры разам з унучкай. Маю дарослых сына і дачку, якая жыве ў іншым горадзе. У свой час мы значна дапамаглі сыну пры будаванні кватэры, падарылі яму садовы ўчастак і дом недалёк ад горада. Хачу, каб трохпакаёўка дасталася ўнучцы. Падкажыце, як гэта лепш зрабіць, каб не ўзнікла ніякіх юрыдычных момантаў, якія можна было б трактаваць па-рознаму? Лепш падарыць кватэру ўнучцы ці завяшчаць? Чым гэтыя два дзеянні адрозніваюцца адно ад аднаго?*

Агрыпіна Васілеўна,

г. Верхнядзвінск, Віцебская вобл.

На пытанні адказвае **Вольга КОЗЕЛ, кансультант упраўлення натарыята і загаў Міністэрства юстыцыі Беларусі:**

— Каб зрабіць правільны выбар, трэба ўсведамляць сутнасць і адрозненні дагавораў дарэння і завяшчання, кожны з якіх мае свае асаблівасці. Калі вы гатовы перастаць быць уласнікам кватэры і хочаце, каб гэтая маёмасць належала ўнучцы да дня вашай смерці, можна заключыць дагавор дарэння. Калі ж да дня смерці вы хочаце заставацца ўласнікам сваёй нерухомасці, лепш скласці завяшчанне. Пры гэтым неабходна памятаць пра правы спадчыннікаў на абавязковую долю ў спадчыне.

Дарыць так, каб не пашкадаваць

Дарэнне — гэта як мінімум двухбаковая здзелка. З аднаго боку — дарыльшчык з намерам падарыць, з другога — атрымальнік, які хоча прыняць падарунак. Да перадачы маёмасці атрымальнік мае права ў любы час адмовіцца ад нерухомасці, акую яму намерваюцца падарыць.

Дагавор дарэння і заснаваны на ім правы (у тым ліку права ўласнасці атрымальніка дарэння на жылое памяшканне) падлягаюць дзяржаўнай рэгістрацыі, пасля якой уласнікам маёмасці становіцца атрымальнік дарэння. Ён можа валодаць, карыстацца і распараджацца набытай нерухомасцю паводле свайго меркавання. Пры гэтым дарыльшчык і члены яго сям'і могуць толькі захаваць за сабой права валодання і карыстання, што трэба зазначыць у дагаворы.

Здараецца, што для дарэння неабходна згода пэўных асоб. Напрыклад, мужа ці жонкі (калі маёмасць знаходзіцца ў сумеснай уласнасці сужэнцаў), удзельнікаў прыватызацыі, асоб, якія пражываюць у жылым памяшканні па завяшчальным адпісанні.

Здараецца і так, што дарыльшчык шкадуе аб здзейсненым. Бывае, моцна пагаршаюцца адносіны з другім бокам дагавора, мяняецца матэрыяльнае або сямейнае становішча дарыльшчыка ці нават проста атрымальнік дарэння не клапаціцца пра падараную маёмасць так, як гэтага хацеў бы дарыльшчык. Пералічыўшы выпадкі (і не толькі гэтыя), на жаль, не з'яўляюцца прычынай для скасавання дагавора дарэння.

Артыкулам 549 Грамадзянскага кодэкса Рэспублікі Беларусь прадугледжаны наступныя падставы для адмены дарэння:

- атрымальнік дарэння здзейсніў замах на жыццё дарыльшчыка, кагосьці з членаў яго сям'і ці блізкіх сваякоў або наўмысна прычыніў дарыльшчыку цялесныя пашкоджанні;
- атрымальнік дарэння наўмысна пазбавіў дарыльшчыка жыцця (у дадзеным выпадку права адмены дарэння належыць спадчыннікам дарыльшчыка);
- здзяйсненне індывідуальным прадпрыемствам ці юрыдычнай асобай з парушэннем палажэнняў акта заканадаўства аб эканамічным банкруцтве за кошт сродкаў, звязаных з яго прадпрыемальніцкай дзейнасцю, на працягу шасці месяцаў, якія папярэднічалі аб'яўленню такой асобы банкрутам.

Акрамя таго, дарэнне можа быць адменена, калі дарыльшчык перажыве атрымальніка дарэння, але гэта павінна быць агаворана непасрэдна ў дагаворы дарэння.

Завяшчаць асабіста і з умовамі

Завяшчаннем прызнаецца волевыяўленне грамадзяніна аб распараджэнні маёмасцю, якая яму належыць, на выпадак яго смерці. Пакуль чалавек жывы, ён з'яўляецца ўласнікам маёмасці і, нягледзячы на наяўнасць завяшчання, можа распараджацца ёю па сваім разуменні. Спадчыннікі набываюць права на гэтую маёмасць толькі пасля яго смерці.

Каб завяшчанне было прызнана сапраўдным, яно павінна быць складзена пісьмова і натарыяльна засведчана, інакш дакумент будзе лічыцца несапраўдным.

Складзі завяшчанне могуць толькі поўнаасцю дзеяздольныя грамадзяне. Дзеці і недзеяздольныя не маюць права ствараць такі дакумент.

Завяшчанне мае строга асабісты характар і не можа складацца праз прадстаўніка.

Адпаведна беларускаму заканадаўству завяшчанне можа змяшчаць распараджэнні толькі адной асобы. Здзяйсненне аднаго завяшчання ад імя дзвюх ці большай колькасці асоб недапушчальна. Напрыклад, муж і жонка не могуць вызначыць лёс сумесна набытай падчас шлюбу кватэры ў сумесным завяшчанні. Кожнаму з сужэнцаў неабходна скласці ўласнае завяшчанне, дзе будучы змяшчацца распараджэнні адносна сваёй долі ў агульнай маёмасці.

Згодна з прынцыпам свабоды завяшчання завяшчальнік мае права:

- завяшчаць усю сваю маёмасць ці яе частку адной або некалькім асобам, якія як уваходзяць, так і не уваходзяць у кола нашчадкаў па законе;
- пакінуць спадчыну Рэспубліцы Беларусь і яе адміністрацыйна-тэрытарыяльным адзінкам;

Падоранае цяжка вярнуць, а свабода завяшчання — абмежаваная

• без тлумачэння прычын пазбавіць спадчыны аднаго, некалькіх або ўсіх наследнікаў па законе;

• распарадзіцца ў завяшчанні любой маёмасцю, у тым ліку той, уласнікам якой завяшчальнік можа стаць на дзень адкрыцця спадчыны;

• абумовіць атрыманне спадчыны пэўнай правамернай умовай адносна характару паводзін наследніка (напрыклад, абавязаць чалавека, якому адыходзіць кватэра, забяспечыць іншай асобе пажыццёвае карыстанне дадзеным жыллём або ўтрымліваць жывёл, якія належалі спадчынадаўцу).

Завяшчальнік у любы час мае права цалкам скасаваць зробленае ім завяшчанне або скасаваць, змяніць ці дапоўніць асобныя распараджэнні ў ім, склаўшы новы дакумент. Пры гэтым спадчынадавец не абавязаны называць ці паведамляць камусьці прычыны скасавання ці змянення ім завяшчання.

Разам з тым свабода завяшчання абмяжоўваецца некаторымі правіламі.

Незалежна ад зместу завяшчання непаўналетнія або недзеяздольныя дзеці спадчынадаўца, а таксама яго недзеяздольныя муж (жонка) і бацькі наследуюць не менш за палову долі, якая належала б ім пры наследаванні па законе (так званая абавязковая доля).

Не дапускаецца ўскладаць на асоб, прызначаных спадкаемцамі ў завяшчанні, абавязкі ў сваю чаргу распараджацца пэўным чынам маёмасцю, якая ім завешчана, на выпадак іх смерці. Акрамя таго, нельга ўключыць у завяшчанне супрацьпраўныя або невыканальныя для спадчынніка па аб'ектывных прычынах умовы яго паводзін для атрымання спадчыны.

Шаноўныя чытачы, калі ў вас узніклі пытанні юрыдычнага характару, дасылайце іх на наш паштовы або электронны адрас sidarok@zviazda.by. У «Прававой гасцёўні» разам са спецыялістамі Міністэрства мы будзем шукаць на іх адказы